



VOORTGANGSRAPPORT

VLAAMS KLIMAATFONDS

2013-2021



Inleiding.....	3
1 Oorsprong en ontvangsten VKF 2013-2021	4
2 Bestemmingen en uitgaven VKF 2013-2021	6
3 Besteding VKF voor Vlaamse klimaatmaatregelen 2013-2021	8
4 Aankoop emissierechten	11
5 Compensatie voor indirecte emissiekosten	11
6 Internationale Klimaatfinanciering.....	12

Inleiding

In dit voortgangsrapport worden de ontvangsten en uitgaven van het Vlaams Klimaatfonds (VKF) van 2013 tot 2021 besproken. In deze periode zijn er vijf grote bestedingsrondes, zgn. VKF-rondes, doorgegaan.

Het eerste hoofdstuk gaat dieper in op de ontvangsten van het VKF, terwijl in de overige hoofdstukken de uitgaven aan de vier bestedingscategorieën - Vlaamse klimaatmaatregelen, aankoop emissierechten, compensatie voor indirecte emissiekosten en internationale klimaatfinanciering – worden toegelicht.

Inmiddels werden meer dan 50 maatregelen die bijdragen aan de Vlaamse klimaatdoelstellingen gefinancierd door het VKF. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van deze maatregelen is verspreid over verschillende entiteiten van de Vlaamse overheid. Deze entiteiten ontvangen het geld uit het VKF en rapporteren aan het Vlaams Energie en Klimaat Agentschap (VEKA) over de voortgang van deze individuele maatregelen. Een compilatie van deze gedetailleerde rapportering over de voortgang van deze individuele maatregelen tot einde 2021 is terug te vinden op de website van het VEKA (<https://www.energiesparen.be/vlaams-energie-en-klimaatplan-2021-2030>).

1 Oorsprong en ontvangsten VKF 2013-2021

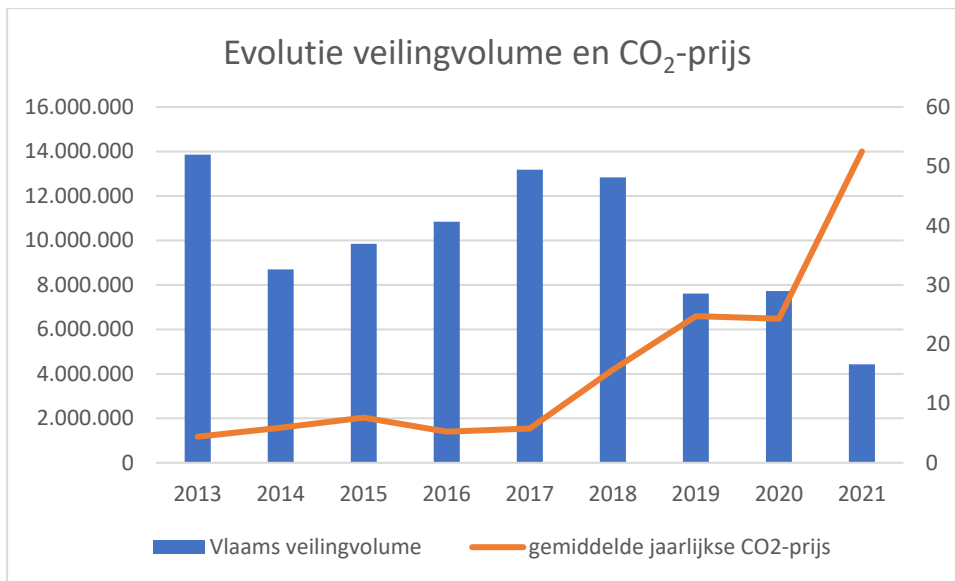
Op 27 april 2012 besliste de Vlaamse Regering het Vlaams Klimaatfonds (VKF) op te richten in de vorm van een organiek begrotingsfonds (decretaal basis in artikel 14 van het decreet van 13 juli 2012 houdende bepalingen tot begeleiding van de tweede aanpassing van de begroting 2012).

Een eerste éénmalige ontvangst was de opbrengst van de verkoop in 2013 van het restant van de Vlaamse nieuwkomersreserve in het kader van het Europese systeem van emissiehandel (EU ETS) in de handelsperiode 2008-2012. Deze verkoop leverde 36,4 miljoen euro op. Een tweede eenmalige ontvangst is een boete die opgelegd was aan een luchtvaartmaatschappij voor het niet naleven van de EU ETS verplichtingen voor de luchtvaart. Deze boete bedroeg 1,4 miljoen euro (in 2013).

De overgrote meerderheid van de ontvangsten van het VKF zijn echter afkomstig van de veiling van emissierechten in de context van het EU ETS. België ontving vanaf de handelsperiode 2013-2020 zo'n 2,45 % van de Europese veilinginkomsten. In de lopende periode 2021-2030 ontvangt België 2,86% op het gedeelte zonder de solidariteitsbijdrage (van 10%), wat overeenkomt met een aandeel van 2,57%¹. Deze inkomsten komen op een centrale Belgische rekening terecht. In december 2015 werd een politiek akkoord bereikt over de verdeling van de Belgische veilingopbrengsten tussen de Gewesten en de federale overheid. Dit werd in 2018 bekrachtigd in het samenwerkingsakkoord van 12 februari 2018 betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020. Hierin is vastgelegd dat het Vlaams Gewest voor een eerste schijf (ten belope van 326 miljoen euro) een aandeel kreeg van 53%. De verdeelsleutel wijzigde licht voor inkomsten uit daaropvolgende veilingen, met een Vlaams aandeel van 52,76%. In navolging van het politieke akkoord werden in december 2016 de eerste kasinkomsten doorgestort van de centrale Belgische rekening naar het VKF. Voor de periode 2021-2030 werd er nog geen politiek akkoord bereikt, waardoor er sinds 1 januari 2021 geen effectieve ontvangsten van de veilingopbrengsten van emissierechten in het Vlaams Klimaatfonds meer zijn. Deze worden vastgehouden op de Belgische rekening tot er een samenwerkingsovereenkomst is tussen de regio's en de middelen kunnen worden doorgestort naar het Vlaams Klimaatfonds.

De veilinginkomsten worden volledig bepaald door de hoeveelheid geveilde emissierechten en de prijs per emissierecht (de zogenaamde CO₂-prijs). Ten gevolge van de opbouw van het surplus aan emissierechten is de prijs van een emissierecht onder het EU ETS sterk gedaald tussen 2008 en 2013. Beleidsmakers hebben sindsdien verschillende maatregelen genomen om de prijs te ondersteunen. Zo werd in 2013 als eerste stap beslist om de veilinghoeveelheden in de periode 2014-2016 uit te stellen tot in 2019-2020. In 2015 werd vervolgens beslist om een Markt Stabiliteits Reserve op te richten om op automatische wijze vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen. Dit resulteerde in sterk verminderde veilingvolumes vanaf 2019. De veilingprijs bleef lange tijd onder de 10 € per emissierecht. Onder invloed van de herziening van de Richtlijn Emissiehandel en de verminderde veilingvolumes is er een sterke stijging van de prijs sinds de tweede helft van 2017. De CO₂-prijs kende een kleine terugval in 2020 maar in 2021 was er opnieuw een sterke stijging. Eind december 2021 overschreed de CO₂-prijs de grens van 80 € per emissierecht.

¹ Besluit (EU) 2020/2166 van de Commissie van 17 december 2020 betreffende de bepaling van de door de lidstaten te veilen aandelen in de periode 2021-2030 van het EU-emissiehandelssysteem.



Figuur 1: Evolutie veilingvolume voor Vlaanderen en gemiddelde CO₂-prijs 2013-2021².

Bovenstaande elementen weerspiegelen zich in de inkomsten van het VKF. In 2013 was er een éénmalige kasinkomst, door de veiling van de nieuwkomersreserve en de boete. Vervolgens duurde het tot 2016 voor nieuwe kasinkomsten binnenkwamen, afkomstig van de veiling van emissierechten. In 2016 zelf werd de inkomst voor de jaren 2013-2016 gestort, de volgende jaren werd een meer gelijkmatige veilingopbrengst doorgestort aan het VKF.

Door het uitblijven van een politiek akkoord over de verdeling van de veilinginkomsten heeft Vlaanderen sinds begin 2021 geen kasinkomsten meer ontvangen. De financiering van maatregelen gebeurde in 2021 met de nog beschikbare kasmiddelen.

Dit leidde in de periode 2013 - 2021 tot een totale kasinkomst voor het VKF van 935.654.208 euro.

Jaar	Kasinkomsten
2013	37.849.500
2016	235.061.689
2017	70.448.652
2018	216.210.353
2019	188.230.596
2020	187.853.418
2021	0
Totaal	935.654.208

Tabel 1: Kasinkomsten 2013-2021 van het Vlaams Klimaatfonds in euro.

De kasinkomsten van het VKF verschillen evenwel van de inkomsten die ESR-matig in de Vlaamse begroting worden opgenomen voor het VKF. Overeenkomstig de door Eurostat vastgelegde methodiek moet voor die ESR-matige inkomsten immers rekening gehouden worden met de door een lidstaat geveilde emissierechten die ingeleverd kunnen worden door installaties. Dit betekent dat de

² Bij de inschatting van het volume voor 2021 werd uitgegaan van dezelfde intra-Belgische verdeelsleutel die in de voorgaande jaren werd gehanteerd, nl. 52,76%.

inkomsten van een begrotingsjaar ESR-matig overeenkomen met de geveilde emissierechten in de periode 1 mei in het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar tot 30 april in het begrotingsjaar.

Jaar	ESR-inkomsten
2013	37.849.500
2014	83.389.291
2015	53.730.515
2016	71.381.390
2017	59.352.826
2018	102.048.194
2019	213.381.000
2020	184.137.280
2021	203.943.300
Totaal	1.009.213.296

Tabel 2: ESR-inkomsten 2013-2021 van het Vlaams Klimaatfonds in euro³.

2 Bestemmingen en uitgaven VKF 2013-2021

Het voormelde oprichtingsdecreet bepaalt voor welke doeleinden het klimaatfonds kan aangewend worden, dat zijn:

- De uitvoering van intern Vlaams klimaatbeleid met het oog op het behalen van de Vlaamse broeikasgasreductiedoelstellingen (verder ‘Vlaamse klimaatmaatregelen’ genoemd, zie hoofdstuk 3);
- De uitvoering van het Vlaamse beleid inzake flexibiliteitsmechanismen (in geval de Vlaamse broeikasgasreductiedoelstelling niet bereikt kan worden met interne maatregelen, zie hoofdstuk 4);
- Remediëring van competitiviteitsverlies bij Vlaamse bedrijven ten gevolge van klimaatbeleid (dit zijn compensaties voor indirecte emissiekosten, of indirect carbon leakage, ICL – zie hoofdstuk 5);
- Internationale Klimaatfinanciering (zie hoofdstuk 6);
- Beleidskosten die verband houden met de voorbereiding, organisatie of bijdragen in het kader van klimaatveilingen (niet van toepassing in Vlaanderen).

Tegen eind 2021 waren er 6 momenten doorgegaan waarop de Vlaamse Regering besliste over een pakket aan maatregelen (Klimaatmaatregelen en internationale klimaatfinanciering) die gefinancierd konden worden vanuit het VKF (zgn. VKF-rondes):

- eerste ronde: de besteding van het restant van de nieuwkomersreserve (21,5 miljoen euro) in 2012-2013;
- tweede ronde: de beslissing in het kader van de Vlaamse klimaattop in 2016 over 324 miljoen euro;

³ Voor de periode na 2020 is er nog geen politiek akkoord over de verdeling van de Belgische veilinginkomsten. De ESR-matige inkomsten voor het jaar 2021 zijn daarom opgebouwd uit (a) daadwerkelijk ontvangen inkomsten in de periode mei-december 2020 en (b) een inschatting van het bedrag waar Vlaanderen recht op heeft in de periode januari-april 2021, waarbij voorlopig werd uitgegaan van hetzelfde aandeel van 52,76% in de Belgische inkomsten als in de voorgaande jaren.

- derde ronde: de beslissing in het kader van de begrotingsaanpassing 2018 over de meerinkomsten van 114 miljoen euro dankzij de gestegen ETS-prijs;
- vierde ronde: in maart 2019 heeft de Vlaamse regering bijkomend beslist over de bestemming van 75 miljoen euro;
- vijfde ronde: de mededeling aan de VR van december 2020 voor de verdeling van 73,6 miljoen euro;
- zesde ronde: de mededeling aan de VR van december 2021 voor de verdeling van 169,6 miljoen euro⁴.

Deze bestemmingsrondes omvatten zowel de middelen voor interne klimaatmaatregelen, aankoop van emissierechten als internationale klimaatfinanciering⁵. Daarnaast heeft de Vlaamse regering beslist om de compensatie voor ICL uit het VKF te financieren vanaf 2017. De verdeling tot en met 2021, van de bestemde middelen over de bestedingscategorieën ziet er als volgt uit:

Bestedingscategorie	Euro	Aandeel
Uitvoering Vlaamse klimaatmaatregelen	528.388.889	52,4%
Aankoop emissierechten	1.537.305	0,2%
Compensatie indirecte emissiekosten (op ESR-basis)	381.579.818	37,8%
Internationale klimaatfinanciering	40.562.725	4,0%
Saldo dat overgedragen wordt naar 2022	57.144.559	5,7%
Totaal	1.009.213.296	

Tabel 3: Bestemming VKF-middelen in 2013-2021, beleidskredieten, in euro.

Voor ICL wordt in bovenstaande tabel de uitgave op ESR-basis opgenomen, dat wil zeggen dat hier ook al het gereserveerde VKF-budget voor 2022 in opgenomen is⁶.

Het verschil tussen inkomsten en uitgaven wordt, aangezien het een begrotingsfonds betreft, steeds overgedragen naar het volgende jaar. Het cumulatieve saldo 2013-2021 tussen ESR-inkomsten en ESR-uitgaven wordt dus overgedragen naar begrotingsjaar 2022.

Deze beleidskredieten geven (nagenoeg) volledig uitvoering aan de bestemming van de middelen van de voorbije vijf bestedingsrondes (met uitzondering van een aantal maatregelen uit de vijfde VKF-ronde die pas vanaf 2022 worden vastgelegd). Een aantal maatregelen wordt rechtstreeks uit het VKF betaald (vnl. de klimaatmaatregelen waar het departement Omgeving voor verantwoordelijk is, maar ook al de kredieten voor internationale klimaatfinanciering). Voor de andere zijn de nodige dotaties overgedragen aan de entiteiten verantwoordelijk voor de uitvoering van deze maatregelen.

Nog niet alles van deze dotaties werd inmiddels vastgelegd en besteed door deze entiteiten. De entiteiten hebben de maatregelen verder uitgewerkt (bv. in de vorm van een subsidiestelsel voor energiebesparende technieken) en uitgevoerd vooraleer de middelen vastgelegd werden. Tenslotte zorgen de entiteiten voor de uitbetalingen op het moment dat de subsidies uitgekeerd worden of de

⁴ In februari 2022 heeft de Vlaamse Regering bijkomend 43,7 miljoen euro verdeeld over klimaatmaatregelen. Deze worden ook onder de zesde VKF-ronde gerekend. De middelen uit de zesde VKF-ronde worden pas besteed vanaf 2022. Dit wordt dus verder niet besproken in dit rapport.

⁵ Voor een volledig beeld van de inspanningen van Vlaanderen in het kader van Internationale Klimaatfinanciering zie 6. Internationale Klimaatfinanciering.

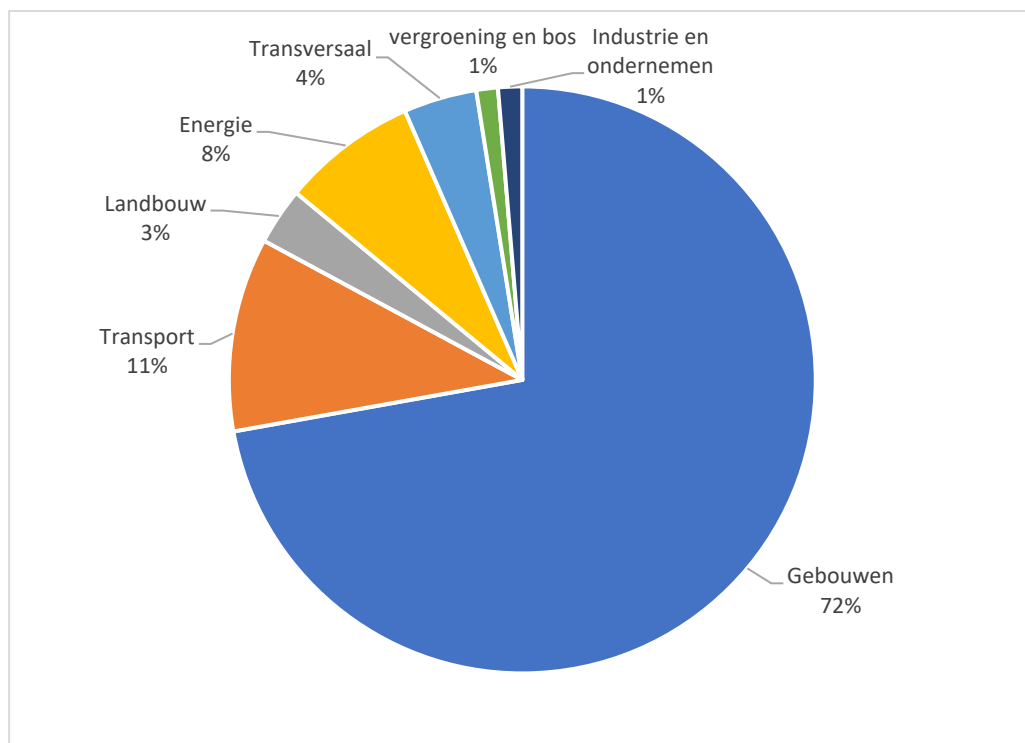
⁶ De bedrijven worden in jaar x gecompenseerd vanuit het Fonds voor Innovatie en Ondernemen (voorheen: Hermesfonds). Dit bedrag wordt het daaropvolgende jaar vanuit het Klimaatfonds terugbetaald aan het FIO. Het totaalbedrag in tabel 3 bevat reeds de compensatie die het FIO in 2021 heeft betaald aan de bedrijven en dat pas in 2022 door het Klimaatfonds wordt terugbetaald aan het FIO. De twee eerste jaren (2014-2015) werden niet vanuit het Klimaatfonds gefinancierd, en zijn dus niet opgenomen in het totaalbedrag in tabel 3.

investeringen gerealiseerd zijn. Het is dus normaal dat er een tijdsspanne zit tussen het moment van de dotatie uit het VKF, en de omzetting hiervan in vastleggingen en betalingen ter hoogte van de entiteiten.

3 Besteding VKF voor Vlaamse klimaatmaatregelen 2013-2021

We clusteren in dit hoofdstuk de VKF-middelen bestemd voor Vlaamse klimaatmaatregelen in 7 sectoren: gebouwen (zowel residentiële als tertiaire gebouwen), transport, landbouw, energie (waaronder de calls voor lokale energieprojecten, subsidies voor warmtepompboilers en warmtenetten vallen), transversaal (gericht op meerdere sectoren), vergroening en bos en tenslotte industrie en ondernemen.

Figuur 3 toont de verdeling van de beleidskredieten in de periode 2013-2021 over deze sectoren.



Figuur 2: Verdeling VKF-beleidskredieten 2013-2021 voor Vlaamse klimaatmaatregelen per sector.

Op de website van het VEKA (<https://www.energiesparen.be/vlaams-energie-en-klimaatplan-2021-2030>) wordt per maatregel een korte stand van zaken van de uitvoering van elke maatregel tot eind 2021 geschetst. Hierbij wordt ook aangegeven hoeveel van de toegekende VKF-middelen inmiddels zijn vastgelegd en uitbetaald (toestand tot 31/12/2021). Waar mogelijk worden op de website van het VEKA ook de gerapporteerde gegevens opgenomen over de mate van cofinanciering vanuit het VKF, het hefboomeffect naar private financiering en de impact van de uitgevoerde maatregelen in termen van energiebesparing en broeikasgasreducties. Hiervoor is echter geen geharmoniseerde methodiek toegepast, waardoor deze parameters voor de verschillende maatregelen niet goed vergelijkbaar zijn.

Het bestedingskader voor het VKF dat uiteengezet wordt in de 'Visienota betreffende de cofinanciering in functie van de kostenefficiëntie voor allocatie van middelen uit het Vlaams Klimaatfonds voor Vlaamse mitigatiemaatregelen' (VR 2020 1109 DOC.0985/1BIS) voorziet echter dat voor elke nieuwe vanuit het VKF gefinancierde klimaatmaatregel een inschatting gemaakt wordt van

de verwachte broeikasgasreductie op basis van een geharmoniseerd sjabloon. Naar de toekomst toe zal de impact van de inzet van het VKF dus beter in kaart gebracht worden.

De maatregelen die in de periode 2013-2021 gefinancierd werden vanuit het VKF hebben ook geleid tot broeikasgasreducties in de ETS-sectoren (bijvoorbeeld maatregelen die louter inzetten op elektriciteitsbesparing of hernieuwbare elektriciteit dragen niet bij aan de Vlaamse broeikasgasreductiedoelstelling) of hebben in bepaalde gevallen bijdragen aan de adaptatiedoelstellingen (bv. via ontharding bijdragen aan vermindering van wateroverlast en droogte).

Via het bestedingskader kunnen sinds 2021 nieuwe maatregelen enkel vanuit het VKF gefinancierd worden indien deze maatregelen gericht zijn op emissiereducties in de sectoren die niet gevat worden door het Europees Systeem van Verhandelbare Emissierechten (EU ETS). Het is immers enkel voor deze niet-ETS sectoren - de gebouwen, transport, landbouw, afval en een klein deel van de industrie – en de LULUCF-sectoren dat de Vlaamse overheid rechtstreeks verantwoordelijk is en de financiële gevolgen moet dragen van eventuele tekorten.

Bovendien wordt via het bestedingskader het principe van cofinanciering toegepast: dit betekent dat de steun vanuit de overheid voor nieuwe broeikasgasreductiemaatregelen niet integraal gefinancierd kan worden vanuit het Vlaams Klimaatfonds, maar gedeeltelijk ook met andere Vlaamse of lokale overheidsmiddelen gefinancierd moet worden. Deze cofinanciering zal variëren in functie van de kostenefficiëntie van de klimaatmaatregel: maatregelen die kostenefficiënter zijn en een groter hefboomeffect bewerkstelligen zullen een grotere cofinanciering ontvangen.

Het bestedingskader ging in vanaf 2021. Het bestedingskader werd in de loop van 2021 herzien, waarbij de maatschappelijke kostenefficiëntie werd vervangen door de overheidskostenefficiëntie, die sterker de nadruk legt op het kostenefficiënt omgaan met Vlaamse overheidsmiddelen, als parameter om het cofinancieringspercentage te berekenen (VR 2021 2910 DOC.1220/1BIS). Dit nieuwe bestedingskader wordt pas van toepassing op de middelen die onder de zesde VKF-ronde zijn verdeeld (uitgaven pas vanaf 2022).

Onderstaande tabel 4 geeft het overzicht van de eerste vier bestedingsrondes en een groot deel van de vijfde ronde, met de beleidskredieten per maatregel, per bestedingsronde en in het totaal over de periode 2013-2021. De maatregelen die onder de vijfde VKF-ronde vallen waren eind 2021 nog niet allemaal goedgekeurd door de Vlaamse Regering (en hadden op dat moment dus nog geen VKF-middelen ontvangen), of waren reeds goedgekeurd in 2021 maar de vastlegging zal pas na 2021 gebeuren.

	1° ronde	2° ronde	3° ronde	4° ronde	5° ronde	totaal 2013-2021
Gebouwen	12.268.431	230.593.000	52.400.000	49.300.000	36.874.711	381.436.142
1 Energierenovatie sociale woningen VMSW	7.800.000	80.000.000	16.300.000	20.000.000		124.100.000
2 Combipremie voor gezinnen (VEKA)	3.744.000					3.744.000
3 Erfgoedenergieloket (Agentschap Onroerend Erfgoed)	363.750					363.750
4 Energieconsulenten toerisme (VLAIO)	335.681					335.681
5 Energie-Efficiëntie actieplan overheidsgebouwen (VEB)		7.000.000				7.000.000
6 Actieplan gebouwen Vlaamse overheid (HFB)		42.793.000	10.200.000			52.993.000
7 Reductie CO2-uitstoot Vlaamse overheid door consolidatie van datacenterdiensten (HFB)			2.500.000			2.500.000
8 Verbeteren Energie-efficiëntie van de gebouwen in de sector Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (VIPA)		23.000.000		5.000.000	8.200.000	36.200.000
9 Energiebesparingen in jeugdinfrastructuur (dCJM)					717.866	717.866
10 Culturele infrastructuur met bovenlokaal belang energiebesparing (dCJM)		15.000.000		2.300.000	3.000.000	20.300.000
11 Energiebesparende investeringen in bestaande gebouwen van vzw de Rand (De Rand)		3.000.000	1.500.000			4.500.000
12 Energetische renovatie MRCC-gebouw (bMOW)			500.000			500.000
13 Renovatie Waterbouwkundig laboratorium (bMOW)		2.000.000				2.000.000
14 Invoeren van telemetrie in scholen als motor voor energiebesparing (GOI)	25.000					25.000
15 Inregeling van ketels en REG-investeringen in onderwijs-gebouwen (AGION)		25.235.000	13.172.000	9.691.000		48.098.000
16 Inregeling van ketels, stookplaatsrenovatie en REG-investeringen in onderwijs-gebouwen (GOI)		7.190.000	3.528.000	2.809.000		13.527.000
17 Klimaatmaatregelen Departement Onderwijs (dOV)		875.000	700.000			1.575.000
18 Energiebesparende investeringen in hogescholen en universiteiten (AHOVOKS)		12.000.000	4.000.000	2.500.000		18.500.000
19 Energiebesparingen in onderwijsinfrastructuur (GOI)					1.064.280	1.064.280
20 Ondersteuning definitieve uitdienstname oude stookolieketels onderwijs (GOI)					2.792.565	2.792.565
21 ESCO-projecten in het onderwijs (GOI/VEB)					7.500.000	7.500.000
22 Rollend fonds Noodkopers (VEKA)		12.500.000		3.000.000		15.500.000
23 Sloop- en heropbouwpremie (VEKA)				4.000.000		4.000.000
24 Energielening+ en Renteloos Renovatiekrediet (VEKA)					5.000.000	5.000.000
25 Energiebesparing in gebouwen VDAB					2.200.000	2.200.000
26 Projecten met energieconsulenten (VEKA)					4.000.000	4.000.000
27 Begeleiding van sociale doelgroepen voor onderhoud en verduurzaming van de verwarming (VEKA)					1.400.000	1.400.000
28 Uitbreiding premie projectbegeleids collectieve renovaties ('burenpremie') (VEKA)					1.000.000	1.000.000
Transport	1.008.170	27.407.000	12.900.000	13.000.000	2.100.000	56.415.170
29 Versnelde vergroening van de bussenvloot (De Lijn)		22.000.000	12.900.000	8.000.000		42.900.000
30 Flanders Logistics - consultant groene/duurzame logistiek (dMOW)	398.170					398.170
31 Uitbouw van walstroominfrastructuur (De Vlaamse Waterweg)	117.000					117.000
32 Laadpaalinfrastructuur (AWV)	493.000					493.000
33 Infrastructuur walstroom, combimobiliteit en laadinfrastructuur (bMOW)				5.000.000		5.000.000
34 Actieplan Mobiliteit van de Vlaamse Overheid (HFB)		5.407.000			2.100.000	7.507.000
Landbouw	3.109.551	7.999.119	0	2.050.000	3.400.036	16.558.705
35 Enerpedia 2.0 energieadvies landbouw (dLV)	390.000					390.000
36 Enerpedia 3.0 opvolgproject energieadvies landbouw (dLV)		399.119				399.119
37 Enerpedia 4.0 opvolgproject energieadvies landbouw (dLV)				550.000		550.000
38 Broeikasgasemissie-reducerende maatregelen door het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF)		7.600.000		500.000	3.000.000	11.100.000
39 EFRO-project GLITCH energie-innovatie glastuinbouw (Proefstation Groententeelt)	469.551					469.551
40 Pocketvergisters randinfrastructuur (VLIF)	2.250.000					2.250.000
41 Ondersteuning Landbouw-klimaatonderzoek (ILVO)				1.000.000		1.000.000
42 Versnelde kwalitatieve uitrol van de klimreктоol (ILVO)					325.088	325.088
43 Onderzoek naar de mogelijkheden van koolstoflandbouw in Vlaanderen (CarbonCounts)					74.948	74.948
Energie		8.579.857	30.800.000			39.379.857
44 Stroomversnelling fase1 (VEKA)		2.548.569				2.548.569
45 Stroomversnelling fase2 (VEKA)		6.031.288				6.031.288
46 Warmtenet Antwerpen (VEKA)			15.700.000			15.700.000
47 Warmtenet Oostende (VEKA)			11.100.000			11.100.000
48 Warmtepompboilers (VEKA)			4.000.000			4.000.000
Transversaal		12.148.152	9.176.113			21.324.265
49 Projectsubsidies duurzame lokale klimaatprojecten (dOMG)		12.148.152				12.148.152
50 Subsidies groendaken (dOMG)			4.180.277			4.180.277
51 Subsidies ontharding (dOMG)			4.995.836			4.995.836
Vergroening en bos			4.274.750	2.000.000		6.274.750
52 Subsidies lokale vergroening (ANB)			4.274.750			4.274.750
53 Bosuitbreiding (ANB)				2.000.000		2.000.000
Industrie en ondernemen				7.000.000		7.000.000
54 Hefboomfinanciering CCS-projecten (VLAIO)				5.000.000		5.000.000
55 Ondersteuning circulaire economie (OVAM)				2.000.000		2.000.000
Eindtotaal	16.386.152	286.727.127	109.550.863	73.350.000	42.374.747	528.388.889

Tabel 4: Bestemming VKF-middelen per maatregel in 2013-2021, beleidskredieten, in euro.

4 Aankoop emissierechten

Op 23 juli 2013 werd een algemene offertevraag gelanceerd voor de aankoop van bijkomende Kyoto-eenheden voor het overbruggen van de resterende reductie-inspanning in de niet-ETS-sectoren in de verbintenisperiode 2008-2012. Via deze oproep werd een volume van 5 miljoen Kyoto-eenheden aangekocht voor een totaalbedrag van 1.537.305 euro. Deze aankoop werd gefinancierd met middelen uit het Vlaams Klimaatfonds.

Slechts een deel van dit volume diende ingezet te worden voor het aanzuiveren van het tekort. De resthoeveelheid houdt Vlaanderen momenteel als buffer aan als een vorm van verzekering tegen de grote onzekerheden die verbonden zijn aan de prognoses, het effect van het bestaande beleid en de impact van externe parameters (weersomstandigheden, economische groei, energieprijzen,...).

Daarna werden er met VKF-middelen geen uitgaven gedaan voor de aankoop van bijkomende Kyoto-eenheden.

5 Compensatie voor indirecte emissiekosten

Het Vlaams Gewest opteert ervoor om binnen de contouren van de Europese staatssteunregels de door Europa toegelaten compensaties toe te kennen aan ondernemingen die ten gevolge van indirecte CO₂-kosten in de elektriciteitsprijs concurrentiekracht dreigen te verliezen. Ook de ons omringende landen maken van deze mogelijkheid gebruik. In de staatssteunregels zijn de sectoren geselecteerd die in aanmerking komen voor de steun. Daarnaast is vastgelegd dat de steun wordt uitbetaald op basis van benchmarks, waardoor de drijfveer voor efficiëntie behouden blijft, de reële CO₂-prijs en een dalende steunintensiteit. In Vlaanderen is de bijkomende voorwaarde opgelegd dat ondernemingen toegetreden moeten zijn tot de voor hen relevante energiebeleidsovereenkomst.

Sinds 2014 kunnen in aanmerking komende ondernemingen een aanvraag indienen voor een compensatiebetaling. Hiervoor dienen ze de relevante gegevens m.b.t. productie- en elektriciteitsverbruik van het voorbije jaar te rapporteren aan de Vlaamse Overheid. Na verificatie door het Verificatie Bureau Benchmarking Vlaanderen wordt de steun uitbetaald binnen een termijn van één jaar nadat de indirecte CO₂-kosten gemaakt zijn. Het VLAIO staat in voor de implementatie van de compensaties. Het globale bedrag dat in Vlaanderen is uitgekeerd is per jaar (ESR-matig) weergegeven in onderstaande tabel.

Jaar	Steunintensiteit	Relevante emissiefactor (ton CO ₂ /MWh)	Relevante CO ₂ -prijs (euro/ton CO ₂)	Betaalde uitgaven compensaties (euro)
2014	85%	0,76	7,93	49.300.667
2015	85%	0,76	4,68	29.960.937
2016	85%	0,76	6,17	39.383.616
2017	80%	0,76	7,80	46.750.372
2018	80%	0,76	5,40	31.724.502
2019	80%	0,76	5,88	35.937.665
2020	75%	0,76	16,17	89.945.006
2021	75%	0,76	25,21	137.090.545

Tabel 5: Overzicht van de door het Fonds voor Innoveren en Ondernemen uitgekeerde compensatie indirecte emissiekosten 2014-2021.

De cijfers t.e.m. 2020 zijn beschikbaar op <https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/compensatie-indirecte-emissiekosten/vervolgstappen#Toegekende-steunbedragen>. De uitbetaalde steun varieert sterk in functie van de CO₂-prijs. De relevante emissiefactor weerspiegelt het belang van met fossiele brandstof gestookte centrales voor de op de groothandelsmarkt bepaalde eindprijs en hun rol als marginale centrales in de rangorde. In Vlaanderen gaat, binnen de huidige staatssteunregels, de meeste steun naar ondernemingen uit de chemie- en metaalsector, die gezamenlijk goed zijn voor meer dan 80% van de uitgekeerde steun.

De maatregel wordt gefinancierd uit het Fonds voor Innoveren en Ondernemen op de begrotingspost “Compensatie Indirecte Emissiekosten”. Het Fonds voor Innoveren en Ondernemen keert de compensaties uit in het jaar nadat de kosten zijn opgetreden. Het daaropvolgende jaar wordt het Fonds voor Innoveren en Ondernemen hiervoor gecompenseerd vanuit het VKF. In 2017 is een eerste transfer uitgevoerd van het VKF naar het Fonds voor Innoveren en Ondernemen ten bedrage van 39.384.000 €. In 2018 bedroeg de transfer 46.622.309 €, in 2019 31.724.000 €, in 2020 35.938.000 €, en in 2021 89.945.006 €. In 2022 zal het Fonds voor Innoveren en Ondernemen door het Vlaams Klimaatfonds gecompenseerd worden voor 137.090.545 €. Dit is een sterke stijging, als gevolg van de stijging van de CO₂-prijs en dus de indirecte emissiekosten de voorbije jaren.

Lidstaten kunnen ook steun toekennen ter compensatie van de indirecte emissiekosten die optreden vanaf 2021. De afbakening van de in aanmerking komende sectoren en de vastlegging van de steunparameters voor de periode (emissiejaren) 2021-2030 zal gebeuren volgens de nieuwe Europese richtsnoeren van 25/09/2020⁷. De bijhorende CO₂-emissiefactoren en de benchmarkwaarden werden pas op 24/11/2021 gepubliceerd via een supplement aan de richtsnoeren^{8 9}.

6 Internationale Klimaatfinanciering

In het Akkoord van Parijs hebben ontwikkelde landen zich geëngageerd tot het voorzien van 100 miljard USD/jaar tegen 2020 om ontwikkelingslanden bij te staan in hun strijd tegen de gevolgen van klimaatverandering, zowel voor mitigatie- als adaptatieacties. Deze doelstelling valt ook onder de VN Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling en de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen.

Het Vlaamse Gewest levert een bijdrage aan deze internationale klimaatfinanciering in lijn met de modaliteiten van het samenwerkingsakkoord van 12 februari 2018 over de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020. Dit akkoord bepaalt dat België jaarlijks 50 miljoen EUR bijdraagt aan internationale klimaatfinanciering in de periode 2016-2020, waarvan het Vlaamse Gewest 14,5 miljoen EUR/jaar of 72,5 miljoen EUR voor de volledige periode levert. Door het uitblijven van een hernieuwd samenwerkingsakkoord is er nog geen nieuwe lastenverdeling voor de periode na 2020. De totale Vlaamse bijdrage aan internationale klimaatfinanciering in 2013-2021 wordt weergegeven in tabel 6.

Jaar	Volledig IKF	VKF-bijdrage			VKF/volledig IKF
		Via OMG	Via DKBUZA	Totaal	
2013	3.621.647				0 %
2014	3.722.105	1.000.000		1.000.000	27 %
2015	7.063.793	3.500.000		3.500.000	50 %

⁷ Richtsnoeren betreffende bepaalde staatssteunmaatregelen in het kader van het systeem voor de handel in broeikasgasemissierechten na 2021.

⁸ https://ec.europa.eu/competition-policy/system/files/2021-11/amending_communication_guidelines_ETS_annexII_and_III_0.pdf.

⁹ De Vlaamse Regering werkt in 2022 een kader uit voor de toekenning van steun aan ondernemingen ter compensatie van indirecte emissiekosten.

2016	18.926.763	12.500.000	3.157.091	15.657.091	83 %
2017	5.691.471		750.000	750.000	13 %
2018	5.955.385		1.667.447	1.667.447	28 %
2019	15.453.484		4.562.833	4.562.833	30 %
2020	26.780.165	1.700.000	3.485.549	5.185.549	19 %
2021	12.810.810	4.452.090	2.200.639	6.652.729	52 %
Totaal 2013-2021	100.025.623	23.152.090	15.823.559	38.975.649	39 %
Totaal 2016-2020	72.807.268	14.200.000	13.622.920	27.822.920	38 %

Tabel 6: Vlaamse bijdrage aan internationale klimaatfinanciering 2013-2020 (betalingen, in euro).

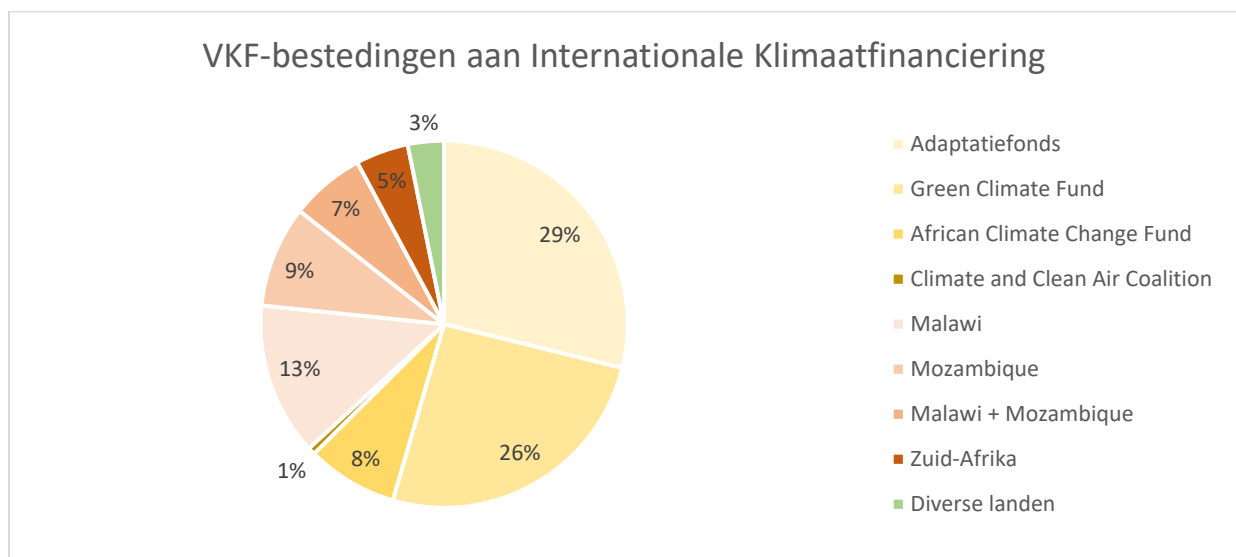
Een overzicht van de Vlaamse bijdrage aan internationale klimaatfinanciering voor de periode 2013-2016 is te vinden op <https://app.awesome-table.com/-MOoxCL3EPFZCU6Ns7TW/view>.

We kunnen concluderen dat Vlaanderen zijn engagementen met betrekking tot Internationale Klimaatfinanciering heeft gerespecteerd.

De Vlaamse Regering (Regeerakkoord 2019-2024) besliste om internationale klimaatambitie te tonen door verder bij te dragen aan internationale klimaatfinanciering en deze middelen voortaan bij voorkeur in te zetten voor projecten waar Vlaamse ondernemingen in participeren.

De financieringsbronnen voor deze bijdrage (2013-2021) zijn voornamelijk de begrotingen van de betrokken Departementen: Kanselarij en Buitenlandse Zaken (45%), Omgeving (10%), Economie, Wetenschap en Innovatie (5%) en Mobiliteit en Openbare Werken (0,2%). Het VKF stond in voor 39% van de totale Vlaamse bijdrage aan internationale klimaatfinanciering in 2013-2021. De middelen uit het VKF worden verstrekt via de departementen Kanselarij en Buitenlandse Zaken (DKBUZA) en Omgeving (OMG).

De VKF-middelen voor IKF werden geleverd aan de volgende fondsen of landen:



Figuur 3: Overzicht VKF voor IKF per bestedingskanaal.